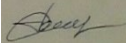

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра історії та археології

Затверджено на засіданні кафедри історії та археології
завідувач кафедри С.І. Пачев
протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	ЕТНОПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ <i>вибірковий</i>
Рівень вищої освіти	доктор Phd
Назва спеціальності	032 Історія та археологія
Назва освітньої програми	Історія та археологія
Рік викладання Семестр	2024-2025/ 3 курс
Викладач	Помазан Дмитро Юрійович, доктор філософії (032 Історія та археологія), асистент кафедри Історії та археології
Посилання на профайл викладача	Facebook: Dmitry Pomazan https://scholar.google.com.ua/citations?user=wjCCGBMAAAAJ&hl=uk
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	0975962512 dmytro.pomazan@msspu.edu.ua Онлайн-консультації у робочий час: через систему центру освітніх дистанційних технологій, viber, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті ЦОДТ	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6921

АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Етнополітична історія України» є важливим складником підготовки фахівців історичних дисциплін на бакалаврському рівні. Він доповнює вивчення таких дисциплін, як «Історія України», «Етнологія», а також курсів із політології та соціальної історії. Програма курсу передбачає дослідження ключових етапів розвитку етнополітичних процесів в Україні з акцентом на формування етнічної структури, національні рухи, державотворчі процеси та взаємодію етносів у різні історичні періоди. Особливу увагу приділено питанням самовизначення українського народу, політики імперських держав щодо українських територій, ролі етнічних меншин, радянської національної політики та сучасних етнополітичних викликів. Курс включає вивчення взаємозв'язків між соціальними, політичними та культурними процесами, що формували етнополітичний ландшафт України від Київської Русі до сьогодення.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета курсу – формування у здобувачів знань про ключові етапи становлення сучасної європейської цивілізації, розуміння культурних, політичних та соціально-економічних процесів, що визначили розвиток Європи від епохи Просвітництва до сьогодення. Курс допомагає студентам усвідомити взаємозв'язки між історичними подіями та тенденціями, а також роль Європи у глобальному контексті.

Завдання:

1. Ознайомити здобувачів із основними етапами етнополітичного розвитку України від Київської Русі до сучасності.
2. Вивчити ключові процеси формування етнічної структури населення України, міжетнічні відносини та їхній вплив на державотворчі процеси.
3. Проаналізувати політичні та соціальні аспекти українського національного руху, боротьбу за незалежність та формування сучасної української ідентичності.
4. Навчити студентів критично оцінювати взаємозв'язки між етнічними спільнотами, державною політикою та зовнішніми впливами.
5. Розвинути вміння застосовувати набуті знання для аналізу сучасних етнополітичних процесів в Україні та їхнього історичного підґрунтя.

Викладання освітнього компонента передбачає проведення лекційних та практичних занять. У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти виконують практико-орієнтовані завдання, беруть активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішують індивідуально та в групі ситуативні завдання. Впродовж вивчення курсу здобувачі вищої освіти отримують практичні рекомендації щодо аналізу етнополітичних процесів, враховуючи традиційні та сучасні підходи в історичних дослідженнях.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі історії, археології та інших історичних дисциплін; володіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження у сфері своєї професійно-наукової діяльності, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 8. Здатність працювати та орієнтуватися у сучасному міжнародному науковому просторі.

ЗК 9. Здатність до роботи з джерельною базою дослідження.

ФК1. Знання та розуміння основних історичних подій і процесів вітчизняної та світової історії.

ФК5. Здатність професійного аналізу історичних та археологічних джерел. Здатність планувати й підготовлювати різні типи занять з історичних дисциплін та умінь використання сучасних технологій навчання.

ФК9. Здатність до організації та управління командної діяльності, в питаннях наукових історичних досліджень та педагогічної діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 4. Знання всього комплексу наукової термінології за фахом своєї історичної освіти..

ПРН 7. Розуміння основних напрямків розвитку сучасної системи вищої освіти.

ПРН 9. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у своїй науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять, управлінні науковими проектами тощо.

ПРН 10. Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своїй науковій та педагогічній діяльності.

ПРН 12. Здатність професійної орієнтації у політичних подіях та основних напрямках історичного розвитку світової та вітчизняної історії.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

здатність розв'язувати проблеми

управління часом

адаптивність

винахідливість

відкритість до критики

комунікативні навички

емоційний інтелект

клієнтоорієнтованість

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Якісна освіта
Гендерна рівність
Зменшення нерівності
Міцне здоров'я

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин Денна форма				
Кількість годин заочна форма				

Підсумковий контроль – екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне залучення студентів до обговорення тем, виконання практико-орієнтованих завдань, що сприяють глибокому розумінню процесів формування та розвитку етнополітики України. Створюється творчий простір для розвитку аналітичних навичок та критичного мислення, що допомагає студентам працювати з історичними та сучасними джерелами, аналізувати ключові події, тенденції та виклики етнополітичної ситуації в Україні. Дотримується студентоцентрований підхід, який передбачає індивідуальну підтримку та мотивацію до самостійних досліджень у сфері етнополітики. Оцінювання студентів базується на їхній пізнавальній активності, глибині розуміння матеріалу, креативності підходів до аналізу етнополітичних процесів, а також участі в дискусіях і групових проектах. Практичні завдання, спрямовані на порівняння та аналіз етнополітичних стратегій України та інших країн, надаються наприкінці кожного заняття і також публікуються на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій. Під час виконання завдань студенти повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності. Роботи мають бути оригінальними дослідженнями або міркуваннями з чіткими посиланнями на використані джерела. Відсутність джерел, списування (включно з використанням мобільних пристроїв), фабрикація джерел або втручання в роботу інших студентів вважаються проявами академічної недоброчесності. У разі виявлення плагіату робота не зараховується, і студент повинен

повторно виконати завдання. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестувань. Здобувачі освіти можуть брати участь у Проекті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP), з більш детальною інформацією можна ознайомитися за посиланням: <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>. Крім того, студенти мають право на визнання результатів неформальної освіти, отриманих поза межами курсу, що регулюється внутрішніми положеннями університету.

Освітній процес під час військового стану здійснюється в синхронно-асинхронному форматі із суворим дотриманням безпекових норм, зокрема під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем	Кількість годин, денна форма				Кількість годин, заочна форма				Рекомендована література
	л	пр	ср	всього	л	пр	ср	всього	
Модуль 1. Витоки та становлення етнополітики як науки									
Тема 1. Вступ до курсу. Предмет і завдання етнополітики									
Тема 2. Становлення етнополітики та його напрямів									
Тема 3. Концепції етносу та національної держави у XIX ст.									
Тема 4. Історія розвитку етнополітики в Україні до XX.									
Модуль 2. Практична реалізація етнополітики в Україні в період XX-XXI ст.									
Тема 5. Концепції етносу та національної держави в Україні XX ст.									
Тема 6. Практика державотворення в Україні XX- XXI ст.									
Тема 7. Постмодерний концепт етнополітики									
Тема 8. Футурологічні аспекти етнополітики									
Всього									

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Вступ до курсу. Предмет і завдання етнології

Мета і завдання курсу етнології. Дискурс етнології як науки. Поняття «етнологія» як нова наукова дисципліна, що базується на розумінні органічної взаємодії етнонаціонального та державницького. Етнологія та етнополітологія: спільність функцій, принципів та закономірностей. Державницька ідея як стрижень етнології. Основні категорії курсу етнології. В. Липинський, Р. Лащенко і їх терміни «етнологічне державознавство», «історико-етнічна державологія». Структура етнології. Місце етнології в системі гуманітарних наук. Основні проблеми та завдання етнології. Періодизація та історіографія курсу етнології.

Тема 2. Становлення етнології та його напрямів

Етнологія та етнологія в стародавні часи. Класичні держави античної доби. Держави і етноси: епоха середньовіччя і нового часу. Козацька держава як самовизначення українського народу. Основні напрями етнології (еволюціонізм, дифузійнізм, соціологічна школа, функціоналізм, структурний функціоналізм, структуралізм, культурний релятивізм, неоеволюціонізм).

Тема 3. Концепції етносу та національної держави у XIX ст.

Феномен етнічності Етнос: визначення і сутність. Біологічна та енергетична теорії етносу. Стадії розвитку етносу. Теорії походження держави і їх етнічний зміст. Вплив ідей Великої французької революції на етнологію. Й. Гердер про націю і державу. Теорії недержавних націй. Школа історичної етнології в США. Політична теорія нації Психологічна теорія нації Культурологічна теорія нації. Історико-економічна теорія нації. Етнічна теорія нації Типологізація націй Етнічна та національна групи Національна меншина. Національна держава як політично організоване в межах певних кордонів суспільство, яке утворилося внаслідок політичного самовизначення окремого етносу. Формування національних держав у Європі у XIX ст.

Тема 4. Історія розвитку етнополітики в Україні до XX.

Принципи класифікації етносів. Спільність мови. Спільність території формування. Культура та її етнічні прояви. Географічна класифікація. Етнологічна класифікація. Антропологічна класифікація. Господарсько-культурна класифікація. Історико-етнографічна класифікація. Релігійна класифікація. Політологічні визначення етнічних держав. Етнополітика. Етноконфлікти. Забезпечення національних прав і прав національних меншин. Здатність національно-державної структури регулювати й прогнозувати конфлікти на етнонаціональному ґрунті. Загрози шовінізму і сепаратизму.

Тема 5. Концепції етносу та національної держави в Україні XX ст.

Питання права націй на самовизначення. Еволюція суспільно-політичної думки стосовно національного самовизначення. Соціальні теорії етносу в Радянському Союзі. Типи унітарних держав Автономія у складі унітарної держави Імперія як специфічна форма державного ладу. Етапи існування та причини загибелі імперій Зародження і розвиток федеративних

ідей, держав Федералістська революція. Федеративна держава: визначення й ознаки. Федеративна держава: сутність і характер. Федеративна держава: переваги і недоліки. Федеративна держава: проблеми будівництва і розвитку Конфедерація: сутність, характер, основні риси Типи конфедеративних утворень. Багатонаціональні держави. Співвідношення етносу і держави.

Тема 6. Практика державотворення в Україні ХХ- ХХІ ст.

Світовий досвід вирішення проблем національно-державного ладу та Україна. Колишній СРСР як особливий тип імперії та його етнополітична практика. Державна політика щодо національних меншин в СРСР. Нацизм і Третій Рейх: теоретичне підґрунтя нацизму і тоталітаризму. Примордіалістська, конструктивістська та інструменталістська концепції. Концепції етносу в українському суспільстві. Націократія М.Сціборського, Д.Донцова, С.Ленкавського. Націонал-комунізм. Новітні концепції в етнодержавознавстві.

Тема 7. Постмодерний концепт етнополітики.

Основні риси постмодерного підходу до етнополітики. Розвиток етнічних ідентичностей у постмодерний період. Мультикультуралізм та його вплив на етнополітичні процеси. Зміна наративів етнічних відносин у світлі глобалізації. Роль культурної різноманітності в сучасних суспільствах: від асиміляції до інтеграції. Деконструкція етнічних кордонів та формування нових етнополітичних парадигм. Погляди постмодерністських мислителів на етнічну ідентичність та націоналізм. Проблеми та виклики мультикультуралізму в умовах сучасних національних держав. Етнополітика в контексті глобальних культурних та соціальних змін. Вплив глобалізаційних процесів на національну ідентичність та етнічні конфлікти. Постмодерні політичні стратегії і їх застосування в етнополітичній сфері. Трансформація традиційних форм етнополітичної організації в умовах постмодерної реальності. Погляд на етнополітику в Україні в умовах постмодерного розвитку та глобалізації.

Тема 8. Футурологічні аспекти етнодержавознавства

Основні риси розмежування національних держав та перспективи їх розвитку у ХХІ ст. Епоха глобалізації і національні держави. Унітарні і федеративні держави та їх внутрішні загрози. Проблеми співвідношення національного суверенітету та євроінтеграції. Євроінтеграція та етнодержавотворення в українському вимірі. Основні шляхи і перспективи подальшого розвитку національної держави. Сучасні проблеми вибору форми національно-державного ладу України. Проблеми оптимізації вітчизняної моделі місцевого самоврядування. Три різновиди теорії глобалізації: Виклики глобалізації для етнодержавотворення. Геополітика новітніх імперій. Загроза російського неоімперіалізму для української держави.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1. Витоки та становлення етнополітики як науки

1.1 Поняття та структура етнополітики. Етнодержавознавство є міждисциплінарною наукою, що вивчає взаємодію між етнічними спільнотами та державними інститутами. Які основні аспекти охоплює структура цієї науки? Як вона співвідноситься з іншими соціальними дисциплінами?

1.2 Завдання етнополітики. Одним з головних завдань цієї дисципліни є аналіз механізмів функціонування національних держав та дослідження етнополітичних процесів. Як етнодержавознавство допомагає вирішувати сучасні проблеми національних і етнічних ідентичностей? Які теоретичні підходи застосовуються для вивчення держави та етносу?

1.3 Держава і етноси у середньовіччі і новому часі. У середньовіччі сформувалися концепції державності та етнічних спільнот, які вплинули на розвиток національних держав у новий час. Як взаємодіяли поняття нації та держави в цей період? Які важливі історичні події вплинули на цей процес?

1.4 Самовизначення українського народу у козацькій державі. Визначення національної самосвідомості українського народу в період козацької доби та її роль у формуванні української державності. Як козацька держава відображала етнополітичні процеси того часу?

1.5 Теорії походження держави і їх етнічний зміст. У XIX столітті різні філософи та політичні мислителі розвивали теорії походження держави, включаючи ідеї національної суверенності та етнічної ідентичності. Як ці теорії співвідносяться з ідеєю національної держави?

1.6 Вплив Великої французької революції на етнополітику. Відлуння Великої французької революції в етнополітичних концепціях XIX століття. Як революція вплинула на формування національних ідеологій та теорій національної державності?

1.7 Принципи класифікації етносів. Визначення етнічних груп, їх ознаки та критерії класифікації. Як різні наукові підходи допомагають класифікувати етноси в контексті їх політичних та культурних особливостей?

1.8 Державна етнополітика. Етнополітика держави визначає взаємодію між етнічними групами та державною владою. Які методи етнополітики використовуються для підтримки стабільності у багатонаціональних країнах?

Модуль 2. Виклики першої половини XX ст. та їх вплив на Європейську цивілізацію

2.1 Історія права націй на самовизначення. Теоретичні основи і розвиток ідеї самовизначення націй. Як право на самовизначення стало важливим інструментом для звільнення колонізованих народів та у боротьбі за національну незалежність у XX столітті?

2.2 Практика застосування права на самовизначення. Як різні країни реалізували це право на практиці? Які приклади успішного та неуспішного здійснення цього права можна навести з історії?

2.3 Основи комуністичної етнології. Комуністична етнологія базувалася на ідеях марксизму, ставлячи акцент на класову боротьбу, економічні структури та взаємодію етносів у рамках соціалістичних режимів. Як марксистські теорії вплинули на формування етнології в радянській Україні та інших соціалістичних країнах?

2.4 Етнополітика в комуністичних країнах. Політика національних меншин, автономій та їх взаємодія з центральною владою у рамках комуністичних режимів. Які наслідки мала

2.5 Основи націократичних теорій в Україні. Націократія — ідеологія, що ставить націю на чільне місце в політичному житті. Як українські націократичні теорії формувалися під впливом національного відродження та боротьби за незалежність?

2.6 Глобалізація та її вплив на етнодержавознавство. Як глобалізація змінює підходи до вивчення етнічних ідентичностей і національних держав? Які новітні концепції виникають у контексті глобальних політичних, соціальних та економічних процесів?

2.7 Теорії мультикультуралізму та їх роль у етнодержавознавстві. Мультикультуралізм як концепція, що пропагує співіснування різних культур у межах однієї держави. Як це підходить до національних держав і етнічних груп?

2.8 Виклики безпеки та геополітика. Як глобалізація впливає на геополітичну ситуацію в Україні та її здатність захищати національний суверенітет в умовах міжнародної конкуренції?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Практико-орієнтоване завдання: розібрати кейс: «Національне державотворення у Європі у XIX ст.»
2	Практико-орієнтоване завдання: написати есе на тему: «Основи націократичних теорій в Україні»
3	Практико-орієнтоване завдання: підготувати презентацію на тему: «Вплив глобалізації на національні держави»

Докладний опис завдань для самостійної роботи представлений на сайті ЦОДТ.

1. Практико-орієнтоване завдання: розібрати кейс «Національне державотворення у Європі у XIX ст.»

1. Визначити ключові історичні події, що вплинули на формування національних держав у Європі в XIX ст. (революції, війни, угоди).
2. Дослідити приклади успішного та невдалого державотворення (Німецьке об'єднання, Італійське об'єднання, національні рухи в Австро-Угорщині, Балканах).
3. Проаналізувати основні чинники, що сприяли чи гальмували процес національного державотворення (економічні, політичні, соціальні).
4. Підготувати письмовий аналіз кейсу або презентацію, що міститиме висновки щодо значення цих процесів для сучасної Європи.

2. Практико-орієнтоване завдання: написати есе на тему «Основи націократичних теорій в Україні»

1. Вивчити основні ідеї українських мислителів і політиків, які розробляли націократичні концепції (Микола Сціборський, Дмитро Донцов, В'ячеслав Липинський).
2. Дослідити, як націократія відрізняється від демократії, авторитаризму та інших політичних систем.
3. Розглянути вплив націократичних ідей на українське державотворення у ХХ—ХХІ ст.
4. Написати есе за структурою: вступ (актуальність теми), основна частина (аналіз концепцій, їх критика), висновки (оцінка значення націократії для України).

3. Практико-орієнтоване завдання: підготувати презентацію на тему «Вплив глобалізації на національні держави»

1. Дослідити основні прояви глобалізації (економічна, політична, культурна) та їхній вплив на державний суверенітет.
2. Вивчити позитивні та негативні наслідки глобалізації для національних держав (економічний розвиток vs. втрата автономії).
3. Включити до аналізу приклади різних країн, які по-різному реагують на виклики глобалізації (США, ЄС, Китай, Україна).
4. Створити презентацію, що міститиме структуровані дані, візуальні елементи (графіки, діаграми, мапи) та підсумкові висновки щодо перспектив національних держав у глобальному світі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПРН 4. Знання всього комплексу наукової термінології за фахом своєї історичної освіти.	Лекції з елементами проблемного викладу, пояснення та дискусії, аналітичний метод, синтетичний метод, самостійна робота студентів, опрацювання наукових джерел.	Поточний контроль: виконання практичних завдань, доповідь, перевірка есе, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий екзамен, практичний контроль, аналіз історичних документів, доповідь за презентацією.
ПРН 7. Розуміння основних напрямків розвитку сучасної системи вищої освіти.	Лекції з проблемним викладом, навчальні дискусії, аналітичний метод, порівняльний метод, самостійна робота з джерелами.	Поточний контроль: виконання практичних завдань, доповідь, перевірка есе, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий екзамен, практичний контроль, створення

		аналітичних таблиць, самоконтроль.
ПРН 9. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у своєї науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять, управлінні науковими проектами тощо.	Лекції з проблемним викладом, міждисциплінарні семінари, аналітичний та синтетичний методи, дискусії, самостійна робота.	Поточний контроль: виконання міждисциплінарних практичних завдань, доповідь, перевірка есе, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий екзамен, практичний контроль, міждисциплінарний проект, презентація.
ПРН 10. Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своєї наукової та педагогічної діяльності.	Лекції з проблемним викладом, навчальні дискусії, аналітичний метод, опрацювання наукових джерел, синтетичний метод, порівняльний аналіз.	Поточний контроль: виконання аналітичних завдань, доповідь, перевірка есе, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий екзамен, практичний контроль, аналіз історичних джерел, доповідь за презентацією.
ПРН 12. Здатність професійної орієнтації у політичних подіях та основних напрямках історичного розвитку світової та вітчизняної історії.	Лекції з проблемним викладом, аналітичний метод, порівняльний аналіз, самостійна робота з документами міжнародних організацій, дискусії.	Поточний контроль: виконання практичних завдань, доповідь, перевірка есе, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий екзамен, аналіз документів міжнародних організацій, доповідь за презентацією.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача,

«Національне державотворення у Європі у XIX ст.»	0										
Практико-орієнтоване завдання: написати есе на тему: «Основи націократичних теорій в Україні»						10					
Практико-орієнтоване завдання: «Вплив глобалізації на національні держави»									10		
Підсумковий контроль: екзамен (максимальний бал – 40)											
Загальний бал (максимальний бал – 100)											

ОЦІНЮВАННЯ ВИДІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Складання порівняльної таблиці, опрацювання наукової публікації	<p>Максимально 5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. <p>0 балів – відповідь відсутня</p>
Практико-орієнтовані завдання, підбір психотерапевтичних технік у скарбничку психолога та їх	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має</p>

<p>апробація на практичних заняттях, складання плану терапевтичної роботи з особами, які отримали психологічні травми</p>	<p>високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається</p> <p>5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано</p> <p>0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані</p>
---	--

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є письмовий **екзамен**, на його складання надається 40 балів. Екзамен включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 10 балів), практичне завдання (максимально

оцінюється в 10 балів) та 20 тестових завдань (по 0,5 бали за вірну відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінюванн я теоретично го питання, практично го завдання	За 40 бально ю шкало ю
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	відмінно	9-10	36-40
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	добре	8	33-35
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	добре	6-7	30-32
<p>Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної</p>	задовільно	5	27-29

діяльності.			
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна:

1. Андрущенко В., Михальченко М., Штика О. Українство і національна ідея державотворення // Віче.- 1992.- № 8.
2. Арель Домінік. Спокуса "націоналізації" держави // Сучасність.- 1995.- №12.
3. Білинський А. Народ, нація, держава // Віче.- 1994.- № 9.
4. Бочковський О. Вступ до націології.- К.: Генеза, 1998.- 144 с
5. Бурковський І. Національні процеси в СРСР післясталінської епохи // Розбудова держави.- 1997.- № 4, 5.
6. Варзар І.М. Політична етнологія як наука.- К., 1994.
7. Демчук П. Про "зло" націоналізму та "добро" інтернаціоналізму // Віче.-1995.-№5.
8. Етнонаціональний розвиток України. Терміни, визначення, персоналі.-К.: ІПіЕНД, 1993.
9. Етнополітичний розвиток України: досвід, проблеми, перспективи.-К.: ІНВП, 1997.-211 с
10. Етнополітологія в Україні. Становлення. Що далі?: 36.- К.: ІПіЕНД, 2002.-295 с
11. Заславський В. Націоналізм і перехід до демократії в посткомуністичних суспільствах // Сучасність.- 1993.- № 3.
12. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму: Монографія.- К.: Либідь, 1999.-352 с
13. Клейнер І. Національні проблеми: спомини про майбутнє // Віче.- 1997,-№8.
14. Кононенко С. Новітня великодержавність // Політ, думка.- 1996 - №4
15. Кортунів О. Західні теорії нації. Плюралізм думок, дефіцит понять//Віче- 1996-№ 6.
16. Кривицька О. Полікультурний мегатренд сучасної України // Політ, менеджмент.- 2004.- № 4.

17. Курас І.Ф. Етнополітика. Історія і сучасність.- К.: УСПП, 1999.- 352 с
18. Лановенко О. Вихід один - етносоціокультурна інтеграція // Віче.- 1998.-№12.
19. Мейс Д. Геополітичні імплікації етнополітики // Політ, думка.- 1995.-№ 1.
20. Мендельсон М. Націоналістичні етнічні меншини: уроки Канади та Квебеку // Політ, думка.- 1995.- № 6.
21. Метельова Т. Нація у чотирьох вимірах сучасної ідеології, або тоталітаризм і демократизм проти нації// Політологічні читання. - 1994.-№2.
22. Нагорна Л. Радянська національна політика // Політологічні читання. - 1995.-№ 1.
23. Націоналізм: Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. - К.: Смолоскип, 2000.-872 с.
24. Націоналізм. Теорія нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера [Текст] : антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. — 2-ге вид. — К.: Смолоскип, 2006. — 684 с.
25. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник у 2-х ч.-К.: Вища шк., 1997.- Ч. 1,- 583 с
26. Основи етнодержавознавства. Підручник/ За ред. Ю.І. Римаренка. - К.: Либідь, 1997. - 656 с.
27. Ребет Л. Теорія нації.- 1997.- 191 с
28. Римаренко Ю.І. Національний розвій України: проблеми і перспективи. - К.: Юрінком, 1995. - 272 с.
29. Ю.І.Римаренко, Л.Є.Шкляр, С.Ю.Римаренко. Етнодержавознавство. Теоретико-методологічні засади. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — 2001. — 264 с.
30. Сміт Ентоні. Національна ідентичність: Пер. з англ.- К.: Основи, 1994.-222 с.
31. Старосольський В. Теорія нації.-Нью-Йорк, К.: Вища шк., 1998.-XL, 157 с.
32. Степико М. Українська політична нація: Проблеми становлення // Політ, менеджмент.- 2004.- № 1 (4).
33. Сціборський М. Націократія (Фрагменти) // Політологія. Кінець ХІХ - перша половина ХХ ст. Хрестоматія- Л.: Світ, 1996- С.672-685.
34. Чичак-Чанд Р. Мусульманські (іммігрантські) меншини в Європі: соціокультурна перспектива // Політ, думка.- 1998- № 12.
35. Чмир В. Хто ми? Звідки? Що нас чекає? Українська нація з погляду теорії і етногенезу // Політика і час- 1998.- № 7.
36. Шпорлюк Р. Імперія та нації [Текст] : пер. з англ. / Р. Шпорлюк. — К.: Дух і Літера, 2000. — 354 с.

Допоміжна

37. Антонюк О. Діаспори в Росії та Україні. Формування правової бази співробітництва // Віче.- 2000.- № 8.
38. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ століття.- К.: Генеза, 1996.
39. Грінченко Б., Драгоманов М. Діалоги про українську національну справу.-К.. 1994,-285 с
40. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть?- К.: Знання, 1991.
41. Дністрянський М. Конфесії і етнополітика: Український варіант // Дзвін.-№ 2.
42. Євтух В. Якою повинна бути етнополітика української держави? // Віче.-1992.-№8.

43. Жаботинський В. Вибрані твори з національного питання.- К.: Республіканська асоціація українознавців, 1991- 135 с
44. Карташов Р., Вівчарик М. По шляху до консолідації нації // Розбудова держави.- 1996.- № 2.
45. Касьянов Г. Український націоналізм: спроби переосмислення // Віче. - 1997. - № 1
46. Майборода О., Шкляр Л. Етноцид // Мала енциклопедія етностудіознавства. — К.: Вид-ва: Генеза, Довіра, 1996. — С. 694 .
47. Майборода О. Етнонаціональна політика і перспективи етносоціального розвитку в Україні // Сучасність- 1995.-№ 12.
48. Медведчук В. Сучасна українська національна ідея і питання державотворення.-К.: Україна, 1997.- 170 с
49. Мураховська О. Етнополітична конфліктологія: зародження, визначення та основні закономірності нової дисципліни // Генеза.- 1998.-№ 1-2(7-6).
50. ОУН: минуле і майбутнє: 36.- К.: Фондація ім. О. Ольжича, 1993.- 193 с
51. Попеску І. На шляху до цивілізованого полінаціонального суспільства // Віче.- 2000.- № 5.